విశ్వనాథ సత్యనారాయణ కల్పవృక్షంలో మునిపత్నులు

Dr.S.Ramadevi
Associate professor in Sanskrit
Sri Ramachandra Arts and Science College, Hyderabad

వ్యాససంగ్రహ వాక్యాలు :

సీతతో పాటుగా , ఎందరో స్త్రీలు రామావతార ప్రయోజనం నెరవేరడంలో తమ బాధ్యతలను అత్యంత సమర్థంగా నిర్వహించడాన్ని చూడగలం రామాయణంలో. దశరథుని ముగ్గురు రాణులు, కూతురు శాంత, సీత ఊర్మిళ మొదలగు రాచబిడ్డలు, అరుంధతి, అనసూయ, అహల్య వంటి మునిపత్నులైన తాపసస్త్రీలు, యోగవిద్య నభ్యసించిన శబరి స్వయంప్రభ, రంభ, మేనక వంటి అప్సరలను, నదీమతల్లులను, వివిధ శక్తులు కలిగిన రాక్షసస్త్రీలను, వానరస్త్రీలను ఇట్లా ఎంతో వైవిధ్యమైన అస్తిత్వం, వ్యక్తిత్వం ఉన్న పాత్రలను చూస్తాం రామాయణంలో. ప్రస్తుత వ్యాసంలో రామాయణంలో మునిపత్నులు అన్న శీర్షికన విశ్వనాథ వర్ణన కల్పవృక్షంలో బ్రహ్మ జ్ఞానం కలిగి, ధార్మిక నడవడి కలిగి, తపోసంపన్నులై సమాజ శ్రేయస్సుకై తపశ్శక్తిని ధారపోసిన తమ భర్త వెంట నడిచి ,ఆతని ధర్మపాలనలో తమ వంతు బాధ్యత పోషించి సమాజ స్వస్థత భద్రత పట్ల అనన్యసామాన్యంగా తమ తపస్సును ధారపోసిన మునిపత్నులయిన అరుంధతి మరియు అనసూయల గురించిన పరిచయం చేస్తున్నాను. ఈ ఆధునిక సమాజంలో, అన్నిరంగాలలో ఇంతగా పురోగమనం సాధించిన ప్రస్తుత సమాజంలో తమ అస్తిత్వ పోరాటాల మధ్య కొట్టుకులాడుతున్న స్త్రీలకు తమ నిజ శక్తిసామర్థ్యాల పట్ల అవగాహన కై, ఆధునికత లోపించిన దనుకుంటున్న పూర్వ కాలంలో అప్పటి స్త్రీల సచ్ఛీలత, ధైర్యం, ఆకారణంగా వాళ్ళు పరిరక్షించుకోగలిగిన ఆత్మాభిమానం, ఆత్మ గౌరవం కొంతైనా సహాయపడగలదన్న ఆశయంతో ఈ ప్రయత్నం చేయబడింది. అందుకోసం ముందుగా ఇప్పటి స్త్రీల మనోవిశ్లేషణ...

వ్యాసంలో కీలక పదాలు (Key words)

ఆధునిక కాల స్త్రీల మనోభావాలు, ఆలోచనా విధానం, వాళ్ళు ఎదుర్కొంటున్న వివక్ష వలన విసిగిపోయిన వైనం, సమాజం పట్ల తమ వ్యక్తిత్వం పట్ల వాళ్ళ ధోరణి, భౌతిక వాదం ఆధ్యాత్మిక వాదం, శ్రేయస్సు ప్రేయస్సు, రామాయణ కల్పవృక్షంలో ధర్మాన్నవలంబించినటువంటి మునిపత్నులైన అరుంధతి అనసూయల ఘనత, ఉపనిషత్తుల కాలంలో స్త్రీలు పొందిన ఉత్తమ స్థానం, వారి విద్య , వివాహ వ్యవస్థ, ధర్మం, పవిత్రత, సచ్ఛీలతవంటి వైయక్తిక ధర్మాలు తమకూ తాముంటున్న సమాజానికి కలిగించే స్వస్థత, ఆ విలువల ప్రాధాన్యతల అవసరం.

ఉపోద్ఘాతం-

ప్రస్తుత సమాజంలో స్త్రీ, స్త్రీగా, స్త్రీ లక్షణాలతో, ప్రకృతిననుసరించిన తనకు, తన స్వాభావికమైన గుణాలతో గుర్తింపబడడానికి ఇష్టపడకపోవడమే కాకుండ ఆ లక్షణాలు ఉండడంవలన భయపడుతున్న పరిస్థితులలో ఉంది. తనకు సహజమైన సౌమ్యతని కోమలత్వాన్ని సౌకుమార్యాన్ని సున్నితత్వాన్ని, క్షమాగుణాన్ని, అనురాగాన్ని అనుబంధాన్ని, ఆత్మీయతని ఆప్యాయతలని బాంధవ్యాలని ప్రేమని మమకారాన్ని అన్నింటిని, అన్ని మంచి గుణాలని, తనని కట్టేసే "గుణాల"య్యాయని, అవి తన బలహీనతలుగా నిర్ధారితమయ్యాయని, వాటిమూలంగా తను అన్యాయానికి నిరాదరణకు నిర్లక్ష్యానికి గురవడమే కాక తన సమూలనాశనానికి కారణమయి, తన ఉనికి అస్తిత్వం కోల్పోతున్నానని గుర్తించి, సహాయంకోసం ఆక్రోశిస్తున్న సమయమిది . భరించరాని నిరాశ నిస్పృహలకు లోనై తను తిరగబడితే తప్ప తనకు ముక్తి లేదు అన్న నిశ్చయానికి ఆమె వచ్చి చాలా కాలమైంది. అసలు స్త్రీగా పుట్టడం స్త్రీగా బతకడం, ఒక అబలగా నిస్సహాయంగా మిగిలిపోవడం, అన్నింటికంటే ముందు తనకు సహజమైన స్త్రీలక్షణాలతో ఉండడం, అసహ్యంగానూ అవమానంగానూ అనవసరంగానూ భావిస్తూ ఆడదై పుట్టడం కంటే అడవిలో మానై పుట్టడం మేలు అన్న దుర్భరమనోవేదననుభవిస్తున్న తరుణంలో స్త్రీ సాధికారికత గూర్చి , మన భారతీయ సమాజంలో స్త్రీ గురించి ఆ సమాజాన్ని ప్రతిఫలించిన సాహిత్యంలో స్త్రీ వైశిష్ట్యం గురించి తెలుసుకోవడం అవసరం.

ఒకప్పుడు వేల సంవత్సరాల చరిత్ర , సంస్కతి కలిగిన మన భారతదేశంలో స్త్రీ అంటే ప్రకృతి స్వరూపం. పరాదేవత, పరాశక్తి. చరాచరజగత్తంతా నిండి ఉన్న శక్తి స్త్రీశక్తిగా చెప్పబడింది. మన భారతీయ సమాజంలో విద్యతో పాటు వివాహం అన్నది ఒక పవిత్రమైన ధార్మిక సంస్కారం. (ఇవాళ

మనుషుల మధ్య మనం చూస్తున్న తరతమభేదాలు, అసమానతలు లింగవివక్షలు అంతరాలు ఎక్కువ తక్కువలు ఇంతగా బాధించేవిగా ఉండేవి కావు) ఆధ్యాత్మిక విద్యనుపదేశించే ఉపనిషత్గ్రంథాలలో తలమానికమైన బృహదారణ్యకోపనిషత్తు స్త్రీ పురుషుల సమానతని తన ప్రారంభంలోనే ప్రతిపాదించింది. స ఇమమేవాత్మానం ద్వేధాపాతయత్..... అర్థవృగలమివ.......తస్మాదయమాకాశః స్త్రియా పూర్యత ఏవ. (1. 4. 3) అంటే అర్థం " అతడు, బ్రహ్మం ఈ తన శరీరాన్ని తనను తానుగా రెండుగా విభజించుకున్నాడు. ఇది ఈ శరీరం తనలోఒక సగం ,రెండుగా చీలిపోయిన ఒక బీజం. ద్విదళబీజం. ఈ ప్రదేశం అంటే ఆకాశం అంతా స్త్రీ చేత పూరింపబడుతున్నది ." ఈ అనంతమైన అర్థాన్ని ఇంకొక అడుగు ముందుకు వేసి ఒక ఆధునిక కవి చాలా సులభంగా అర్థమయేట్లు అందంగా ఇట్లా కవిత్వీకరిస్తున్నాడు తన దంపతి అన్నకవితలో -" సగం సృష్టి నీవు.సృష్టి సగం నీది. నీవు లేని సృష్టి అసంపూర్ణం అసఫలం. నీవు లేని సృష్టి సగం కాదు శూన్యం ". (అగ్నిమీళే. సూరపరాజు రాధాకృష్ణమూర్తి)

"న స్త్రీ స్వాతంత్య్రమర్హతి "అన్న మనువు మాట మన చెవుల్లో రింగుమంటోంది. ఆమాట మన నాలుకలపై స్థిరపడి పోయింది. అంతకు ముందున్న వాక్యం స్త్రీలు సదా రక్షణీయులు అన్న మాట వినిపించుకోము. అట్లానే అదే మనువు" యత్ర నార్యస్తు పూజ్యంతే రమంతే తత్ర దేవతాః అన్నాడని ఉపాధ్యాయాత్ దశాచార్యః ఆచార్యాత్ శతం పితా పితుః సహస్రం చ మాతా గౌరవేణాతిరిచ్యతే" అన్నాడని తెలుసుకునే ప్రయత్నం చేయం. అసలు ఆ మాటకొస్తే దంపతి అన్న పదమే ఇంటికి స్త్రీ పురుషులిద్దరూ యజమానులు, ఇద్దరూ సమాన హక్కుదారులు అని చెప్పడానికై ఏర్పడినది. ఇట్లా చెప్పుకుంటూపోతే ప్రపంచ చరిత్రలోనే అత్యంతంగా స్త్రీని గౌరవించిన దేశం మన భారతదేశం అని, ఆమెను అత్యుత్తమంగా, ఈ సర్వ సృష్టికి మూలభూతమని ప్రకృతిస్వరూపం అంతా స్త్రీశక్తిమయం అని ప్రతిపాదించిన సాహిత్యము మనదేనన్నది నిశ్చప్రచం. కానీ అటువంటి గౌరవాన్ని పొందిన స్త్రీ ఈనాడు అనేక సాంఘిక, చారిత్రాత్మక , సాంస్కృతిక, రాజకీయ ఆర్థిక కారణాల వలన, ఒక అబలగా అసహాయురాలిగా ఆటబొమ్మగా అత్యంత హీనంగా అన్నివిధాల దాడులకు హింసలకు గురి అవుతూ మానసికంగా శారీరికంగా కుంగి కృశించిపోతోంది. స్వామి వివేకానంద అన్నట్లు దేశ ప్రగతి కుంటుబడడానికి కారణం ఆమెను అణగదొక్కడమే. స్త్రీలు నిస్సారంగా నిష్ఫలంగా బతుకుజీవనం సాగించడానికి అలవాటు పడిపోయారు. కొందరి సంఘ సంస్కర్తల పుణ్యమా అని చదువు ఉద్యోగం ఆర్థిక స్వాతంత్య్రం కొంతమేరకు సమకూరుతున్నాయి.

ఇప్పుడు ఈ యుగంలో అన్ని రంగాలలో అన్ని క్షేత్రాలలో అన్ని స్థాయిలలో స్వాతంత్య్రాకాంక్ష మేలుకుంటున్నది. అందరూ స్వయం ప్రతిపత్తితో మనగలగాలని, స్వయం స్వాధీనతను, స్వేచ్ఛను కోరుకుంటున్నారు. పరతంత్రశృంఖలాలనుండి బానిసత్వాన్నుండి అణచివేతనుండి బయటపడి స్వేచ్ఛగా జీవించడం ముఖ్య అవసరంగా గుర్తించారు. స్వతంత్రత లభించడం, ధైర్యంగా స్వేచ్ఛగా బానిసలా కాకుండ స్వామిగా మన బతుకు మనం బతకగలగడం అందరి అభీష్టం. అదే పరమోత్కృష్టమైన ధర్మం కూడా. సమాజంలో అన్ని రకాల భేదాలను అధిగమించి, విభేదాలను దాటి సమన్వయంతో పరస్పరం సామరస్యంగా జీవించడం గౌరవాదరాలను ఇచ్చిపుచ్చుకుంటూ ,ఎవరి ఆత్మాభిమానం దెబ్బతినకుండా, కించపరచబడకుండా, ఎటువంటి వివక్ష లకు గురికాకుండా పరిపూర్ణమానవుడిగా ఎదగమని తలెత్తుకుని నిర్భయంగా ఉండమనే చెప్తాయి అన్ని శాస్త్రాలు . ఇదే అన్ని విద్యల సారం. అయితే ఈ స్వయం ప్రతిపత్తి, స్వేచ్ఛ ఒక్కొక్క సారి మితిమీరి అదుపుతప్పి తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని లెక్క చేయకుండా ,కేవలం ఒక వ్యక్తిగా తన క్షేమం కోసం తన సుఖం కోసం మాత్రమే తను ప్రవర్తించేట్లు చేస్తాయి. ఆ కారణంగా సమాజ స్వస్థత భద్రత సమాజప్రగతి దెబ్బతింటుంది. వ్యక్తి ప్రాధాన్యత పెరిగిన కారణంగా సమిష్టికి అసౌకర్యం అభద్రత కలుగుతుంది. సామరస్యం లోపిస్తుంది. ఇష్టారాజ్యం అయిన సమాజంలో సమిష్టిగా అభ్యున్నతి సాధించడమన్నది అసాధ్యం. అన్ని బలహీనతలను అధిగమించి పరిణత వ్యక్తులుగా ఎదగడం నేర్చిన వ్యక్తులు సమాజశ్రేయస్సుకోసం ఒదగడం కూడా నేర్చుకుంటేనే సమాజానికి స్వస్థత భద్రత రక్షణ సాధ్యం. అందుకే మనకు మరోసారి కట్టుబాట్లనే చట్రం వంటి ధర్మమనే వ్యవస్థ యొక్క అవసరం ఏర్పడింది. వివాహం,దాంపత్యం, గృహస్థాశ్రమం, ఇవన్నీ కూడ మనిషిని నియంత్రించి మరబొమ్మలను చేయడం కోసం కాదు. ఇవన్నీ సమాజ హితవు కోసం ఏర్పాటుచేసిన కట్టుబాట్లు. ఇందులో భార్య ప్రాముఖ్యమూ, భర్త ప్రాముఖ్యమూ అన్నదే కాకుండ ఆ ఇద్దరి సచ్ఛీలత వలన కలిగిన పవిత్ర సంతానం, సుప్రజననం ఆ సుప్రజనుల వలన కలగవలసిన సమాజ శ్రేయస్సు కాంక్షిస్తుంది మన సంప్రదాయం. భార్యాభర్తలు ఏకమనస్కులై ప్రేమ అవగాహనలతో జీవనం సుఖంగా సాగించి ఉత్తమ జీవితాదర్శాలను ఉపాసించి సమాజానికి సత్సంతానాన్ని అందించి ఆత్మోన్నతి సాధించడం సనాతన వివాహ ధర్మం యొక్క పరమావధి. ఈ ధర్మాన్ని భర్తలననుసరించి మన హైందవ స్త్రీలు, వివాహితలుగా, పతివ్రతలుగా సహధర్మచారిణులుగా ఎంతటి పరమపవిత్రమయిన జీవనాన్ని గడిపారో ఎంతటి సిద్ధులను పొందారో ఎటువంటి

మహిమలను ప్రకటించారో ఎంత ఆదర్శప్రాయంగా నిలిచారో మనకు మన వేద పురాణేతిహాసాలు కావ్యాలు చూస్తే బోధపడుతుంది. ఉన్నతమైన ఆదర్శాలు కలిగి, సహనానికి, పావనత్వానికి మారుపేరుగా నిలిచి, పవిత్రతకు సచ్ఛీలతకు చిరునామా అయి, ఆత్మవిశ్వాసానికి ఆత్మాభిమానానికి ఉదాహరణ అయి నిరాడంబరతకు నిస్వార్థతకు నిలువెత్తు సాక్ష్యాలుగా నిలిచి ప్రపంచపటంపై మహిళ అంటే భారతదేశపుమహిళ అన్న ఆలోచన కల్పించి, ఆడది అంటే ఆదిశక్తి, ఆమె సాధికారికతకు మారుపేరు అన్న ముద్ర వేసుకున్న మహిళల చరితలే మన సాహిత్యం నిండా . ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా ఆత్మ బలంతో ఆత్మస్థైర్యంతో స్వయం తేజస్సుతో ఉద్ధరేత్ ఆత్మనాత్మానం అన్న విధంగా ఎదుటివారు తమ ఒంటి మీద చేయి వేసినా భస్మం చేయగల తేజస్సంపన్నతతో ఎదురు నిలిచి గెలిచి గెలిపించిన సబలల చరితలే మన కావ్యాలనిండా.

ప్రస్తుత సమాజంలో స్త్రీలు ఎదుర్కొంటున్న ఒడిదుడుకులు చెప్పనలవికానివి. (ఆకాలంనాటి స్త్రీలకూ, అంత నాగరిక సమాజంలోకూడ," ఆడది అంటే ఆటబొమ్మ కాదు ఆదిశక్తి" అని ఉద్ఘోషించబడుతున్న సమయాలలో కూడ, తప్పలేదు.)

ఈ తరం ఆడపిల్లలు సరైన శిక్షణ , చదువు సంస్కారం కొరవడిన కారణంగా, మనసు నిలకడ కోలుపోయి కోరికలను జయించలేక కోరికోరి సమస్యలలో కూరుకుని పోయేవాళ్ళు కొందరు, పురుషాధిక్యభావజాలమున్న భర్త వలన కష్టాలననుభవించే వాళ్ళు కొందరు, సహజంగా మగవాడికున్న దురహంకారానికి మదానికి వారి పాశవికత్వానికి బలయినవాళ్ళు కొందరు , మగవాళ్ళు ఎరగా చూపించిన పదవి వ్యామోహం వలన , ధనం పట్ల ప్రలోభంతో, ఇట్లా అనేక కారణాలవలన తలవంచి తమ ఉనికిని అస్తిత్వాన్ని కోల్పోతున్న స్త్రీలను మన చుట్టూ చూస్తున్నాం . నిలువునా కరిగి నీరై పోతున్న స్త్రీలు తమంతట తామే రక్షణకవచం కల్పించుకుంటే తప్ప ఈ సమాజంలో భద్రత కరువవుతోంది అని తెలుసుకుని తెలివిగా ప్రవర్తించాలి. కాని ఈనాడు హద్దులు దాటి సుఖమయ జీవితంకోసం విలువలను కోల్పోయి తమకు, సమాజానికి కూడ భారంగ మారుతున్న వాళ్ళే ఎక్కువమంది . తమ నిగూఢమైన శక్తి సామర్థ్యాలను గుర్తించి సచ్ఛీలత సౌశీల్యాలను కవచంగా చేసుకుని ధైర్యంగా నిలబడగలగాలి అన్న స్వయం వివేచనం కూడా ఈనాటి స్త్రీలకు అవసరం . అందుకు పుస్తకపఠనం సాహిత్యానుశీలనం దోహదపడతాయి అనడంలో ఏమాత్రం సందేహంలేదు . ప్రత్యేకించి ప్రపంచ ప్రాచీన సాహిత్యం గొప్ప మనోధైర్యాన్ని మనోబలాన్ని సానుకూల దృక్పథాన్ని జీవితంపట్ల సరైన అవగాహనని , సమతుల్యత కలిగిన మనోభావాలను ప్రోదిచేస్తుంది . సాహిత్యం చదవడం ఒక విధంగా చెప్పాలంటే నిశ్శబ్దంగా ఆయుధాల

సమీకరణమే. అంతటి బలాన్నిచ్చే సాహిత్యాన్ని మనం కలిగి ఉండడం మన అదృష్టం. అందులో భాగంగా విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి రామాయణ కల్పవృక్షంలో మునిపత్నుల గురించి ప్రత్యేకించి అరుంధతి, అనసూయల గురించి , వారి తపోబలం సమకూర్చిన సత్ఫలం గురించి వారు కనబరిచిన ధర్మవైశిష్ట్యం గురించి ఒక నాలుగు మాటలు .

వేల సంవత్సరాల ముందు జీవించిన మునిపత్నులైన అరుంధతి అనసూయల ఘనత గురించి మనం ఈనాడు చెప్పుకోవడానికి కారణాలు -- --- పదార్థానికంటే పరమార్థానికి విలువనిచ్చిన దేశం మన భారతదేశం. ఉత్తమ మానవులుగా జీవించి ఆత్మోన్నతి సాధించడం భారతీయుల పరమోద్దేశం. నిండు నూరేళ్ళు సుఖంగా సంతోషంగా జీవితం సాగించడంతో పాటు జన్మ సార్థకత చేసుకోవడం , పదార్థాన్ని ఆలంబనం చేసుకుని, పారమార్థిక సత్యాన్ని గుర్తించి మోక్షసాధన కూడా చేయడం మన ఋషులు మనకేర్పరచిన లక్ష్యం. ఆ దిశగా మనం ప్రయాణం చేయాలంటే దానం శమం దమం సౌశీల్యం ఇంద్రియ నిగ్రహం మనో జయం త్యాగం సంయమనం వంటి ఎన్నో సద్గుణాల అవలంబనం ఒక్కటే మార్గం. ఇహం కంటే పరం, కామం కంటే ప్రేమ, స్వార్థం కంటే నిస్వార్థత, ప్రేయస్సు కంటే శ్రేయస్సు, వ్యక్తి ప్రాధాన్యత కంటే సమిష్టి ప్రాధాన్యత వంటి సిద్ధాంతాలను సంపూర్ణంగా విశ్వసించి త్రికరణశుద్ధిగా అహరహం ఆచరిస్తే తప్ప మోక్షం సాధ్యం కాదు. నిరంతరమైన సాధనల వలననే తప్ప ఆధ్యాత్మిక శక్తి అంత సులభంగా ఒక్కసారిగా లభించదు అని సప్రమాణంగా నిరూపించాయి మన వేద పురాణేతిహాసాలు. భౌతిక వాదాన్ని ధిక్కరించిన ఆధ్యాత్మిక వాదం మన సంపద . కేవలం సుఖం, విషయ భోగం మాత్రమే కోరుకునే వ్యవస్థ కాదు మనది . ఆహార నిద్రా భయమైథునాలు జీవులందరి సామాన్య లక్షణాలు అని గుర్తించి, బుద్ధిజీవులమైన మానవులను పశువులతో వేరుచేసే ఏకైక సాధనం ధర్మం అని ప్రతిపాదించి మహోపకారం చేసింది మన సనాతన ధర్మం. జంతువులకు నియంత్రణ అన్నది సహజంగా ఉంటుంది. హద్దులు లేకుండ ప్రవర్తించేది సృష్టిలో మనిషి ఒక్కడే. అందుకోసం మన ప్రాచీన ఋషులు ఈ హద్దులులేని మనిషి నడవడి అనర్థం తెచ్చిపెడుతుందని తెలుసుకుని ఈ అపాయం నుండి మనిషిని తప్పించడానికి పురుషార్థాల పేరుతో కొన్ని విధి విధానాలను, కట్టుబాట్లను, హద్దులను విధించారు. వ్యక్తిగా ఎదగడం ఒక్కటే కాకుండ, సమిష్టి అభివృద్ధి సాధించడం కోసం ఒదిగి ఉండడం కూడ అవసరమే అని చెప్పి, సంఘంలో అనర్థాలు చోటుచేసుకోకుండా ఉండడం కోసం కొన్ని నీతి నియమాలను కట్టుబాట్లను ఏర్పరిచింది మన సనాతన సంప్రదాయం. అందులో వివాహం అన్న వ్యవస్థ భార్యాభర్తల సౌశీల్యం సదాచారం గురించి , వారి మధ్య

ఉండవలసిన ఒడంబడికనో ప్రేమనో అవగాహననో పరస్పర గౌరవాన్ని, ఆధారాధేయాన్ని గురించి తెలుపుతూ గృహస్థ ధర్మ లక్షణాలను, ప్రయోజనాన్ని విస్తృతంగా చర్చించింది. మనిషి పశువుగా దిగజారకుండా ఉండగలగడానికి అలవరచుకోవలసిన సౌశీల్యం , సచ్ఛీలత, ఏకపత్నీవ్రతం, పాతివ్రత్యం మొదలైన ఎన్నో నియమాలను ఏర్పరిచింది. భారతీయ సమాజంలో విద్యతో పాటు వివాహం అన్నది ఒక పవిత్రమైన ధార్మిక సంస్కారం.(ఇవాళ్టి మనుషుల మధ్య మనం చూస్తున్న తరతమభేదాలు, అసమానతలు లింగవివక్షలు అంతరాలు ఎక్కువ తక్కువలు ఇంతగా బాధించేవిగా ఉండేవి కావు. కారణం అప్పటి మానవుల దృష్టి ఈ అల్పవిషయాలమీద కాదు కనక.) ఇక్కడ ఈ లోకంలో కంటికి ఒంటికి ఆనందం సుఖం కలిగించే విషయాల అశాశ్వతత్వాన్ని తెలుసుకుని , ఈ అల్పమైన లౌకిక విషయాలకు వశం కాకుండ, వీటిని దాటి అనంతమైన ఆనందాన్నిచ్చే మోక్షసుఖం గురించి మానవులు తెలుసుకోవలెనన్న ఆత్మవిద్య స్త్రీపురుష భేదం లేకుండ అందరికీ సమానంగా బోధించింది మన సనాతన ధర్మం . ఆధ్యాత్మిక విద్యకు అర్హత తపస్సు, ఇంద్రియ జయం. సుఖలాలసత్వం ఇంద్రియ లౌల్యం అంత తొందరగా వదిలే వ్యసనాలు కానందువల్ల తపశ్చర్య అత్యంత అవసరం . కొన్నివేల తపస్సు మాత్రమే మనిషికి బ్రహ్మజ్ఞానానికి అర్హులను చేస్తుంది. వేదకాలంలో ఉపనిషత్తుల కాలంలో స్త్రీలు కేవలం ఇటువంటి తపశ్చర్యల వలన సాధించిన వైదగ్ధ్యం అమోఘంగా వర్ణించబడింది. తపోబలం చేత వారు సాధించిన వైయక్తిక ఘనతయే కాక, ఆ తపశ్శక్తి తన చుట్టూ మనుషులకు ఏ విధంగా ప్రయోజనకారి అయింది, ఆ మహిమలేంటి అన్న విషయాలను కూడ సుదీర్ఘంగా వివరించింది. ఆధ్యాత్మిక విద్యనుపదేశించే ఉపనిషత్గ్రంథాలలో తలమానికమైన బృహదారణ్యకోపనిషత్తు స్త్రీ పురుషుల సమానతని తన ప్రారంభంలోనే ఏవిధంగా ఎంత గొప్పగా ప్రతిపాదించింది తెలుసుకున్నాం కదా. "ఈ ఐహిక సుఖాలతో నాకు పని లేదు, ఈ సారి సంపదలవసరం లేదు, శాశ్వతమైన అమృతత్వాన్ని పొందాలంటే ఏంచేయాలో చెప్పు" అని తన భర్త అయిన యాజ్ఞవల్కుణ్ణి నేరుగా అడిగిన నేర్పున్న మైత్రేయి వంటి ఎందరో బ్రహ్మ వాదినులను, ఋషీకలను ముని పత్నులను పరిచయం చేసిన వేదపురాణేతిహాసాలు, పతివ్రత అయిన అరుంధతి వైశిష్ట్యాన్ని ఎంతో ఘనంగా కొనియాడాయి.

ఆ 'సనాతన', 'అచ్చ వెలుగు' అరుంధతి గురించి :

బ్రహ్మ మానస పుత్రిక సంధ్యాదేవి . ఆమె మహాశివుడి అంగీకారంతో తనకు బ్రహ్మోపదేశం చేయగల బ్రహ్మ చారికై వెదుకుతున్నపుడు వశిష్టుడు ఎదురుపడితే, అతని వలన ఉపదేశం పొందినట్లు తన అందమైన రూపం చాలా మందికి

మనోవికారాలను కామము కోరికను కలిగించిందన్న అవమానంతో ఆగ్రహంతో తన శరీరాన్ని పురోడాశంగా అగ్నిలో ఆహుతి చేసుకున్నట్లు , ఆ అగ్ని నుండే ప్రాతస్సంధ్య, సాయంసంధ్య, ఒక స్త్రీ పుట్టినట్లు, ఆ స్త్రీయే అరుంధతి అని ఒక ఐతిహ్యం. ఆమె దేవహూతీ కర్దమ ప్రజాపతుల కూతురని, వశిష్ఠుడు పెళ్ళి చేసుకోవాలని కోరుకుని తనకు తగిన కన్య కోసం వెతుక్కుంటూ, ఇసుకను అన్నంగా వండిపెట్టగల అపూర్వ నైపుణ్యం గల కన్య కోసం వెదుకుతుండగా, మాలపల్లెలో పెరుగుతున్న అరుంధతి అనే కన్య తను వండగలనని ముందుకు వచ్చిందట. ఇసుకను భాండంలో పోసి భగవంతుని ప్రార్థించగా అది బియ్యంలాగా ఉడికి అన్నమయిందట. ఆమె తను పెట్టిన పరీక్ష లో నెగ్గినప్పటికీ, ఆమెతో ఇంకా తనకు పెళ్ళి కాని కారణంగా ఆ అన్నం తినడానికి ఇష్టపడక, ఆమె చేతికి తన కమండలం ఇచ్చి తను తిరిగివచ్చేవరకు దాన్ని జాగ్రత్తగా చూడమని చెప్పి, దానినుండి దృష్టి మరల్చవద్దని చెప్పి, వెళ్ళిపోతాడట. ఏళ్ళు గడిచినా ఆయన తిరిగి రాలేదట. ఈమె ఆ కమండలంమీద నుండి తన చూపు తిప్పలేదట. ఆమె ఏకాగ్రతకు మూడులోకాలు అగ్గగ్గలాడిపోయాయట. బ్రహ్మాది దేవతలు వచ్చి ఆమెను చూపుతిప్పుకోమని బతిమాలినా ఆమె వినిపించుకోలేదట. ఇక అప్పుడు అందరూ వెళ్లి వశిష్ఠుని తీసుకుని వచ్చాక ఆ వచ్చిన వశిష్ఠుని వైపు ఆమె తన దృష్టిని మరల్చిందిట. ఇదీ అరుంధతి చరిత్ర. అంతేకాక సప్తర్షులలో ఎవరికీ దక్కని అదృష్టం అరుంధతిది. తనూ తన భర్తతో పాటు నక్షత్ర స్థానం అలంకరించడం. ఇదీ వీరిద్దరి అపూర్వమైన దాంపత్య బంధం. ఈ కారణం వల్లనే నూతన వధూవరులను అరుంధతీ నక్షత్రం చూడమనడంలోని ఆంతర్యం. కొత్త దంపతుల దాంపత్యం ఆదర్శవంతంగా అన్యోన్యంగా ఉండాలని ఆశిస్తూ ఏర్పరచిన ఒక వివాహ విధి . ఇక్ష్వాకువంశ కులగురువైన వశిష్ఠ మునిపత్ని అరుంధతి గురించి వాల్మీకి అంత ఎక్కువగా చర్చించడం చూడలేదు తన రామాయణంలో కానీ, విశ్వనాథ సత్యనారాయణ మాత్రం తన కావ్యంలో అరుంధతికి తగిన విధంగా పెద్ద పీట వేసాడు. ఆమె సౌశీల్యాన్ని పావిత్ర్యాన్ని సౌజన్యాన్ని ఆత్మ గౌరవాన్ని ధైర్యాన్ని ఎన్నో సందర్భాల్లో వర్ణించి, సీతారాముల కథను గుర్తుచేసుకున్నప్పుడల్లా తలపుకు వచ్చేటట్టుగా చేసాడు. కల్పవృక్షంలో అరుంధతి చరితను చదవడం ఒక యోగమన్నట్లు చేసాడు.

"అచ్చవెలుగు అరుంధతి "

ఆ అచ్చపు వెలుగు పరిచయం చేసుకుందామిప్పుడు. సుమంత్రుడి సూచన మేరకు యజ్ఞం తలపెట్టిన దశరథుడు మంత్రులను, మునులను, గురువులను

పిలవనంపుతాడు. ఆ వచ్చిన వశిష్ఠుడిని చాలా గొప్పగా వర్ణిస్తాడు విశ్వనాథ. అయినా ఆయనకు తనివితీరలేదు, ఒక్క వశిష్ఠుడి వర్ణన అసంపూర్ణం అనిపించిందేమో, వెంట వచ్చిన అరుంధతిని మహా గొప్పగా అద్భుతమైన రీతిలో వర్ణిస్తాడు. భర్త వెంట సభనలంకరించిన అరుంధతి వర్ణన విశ్వనాథకు ఆ మునిపత్ని పట్ల ఉన్న భక్తి గౌరవాల ప్రకటనతో పాటు , సమాజ స్వస్థత భద్రత రక్షణ మొదలైన విషయాల అవగాహన ఆడవారికీ ఉంటుందనీ, ఉండాలనీ కోరుకున్న సంస్కారం విశ్వనాథది అని మనకు బోధపడుతుంది. (శివపార్వతులకు పుట్టిన కుమారుడు తారకాసుర సంహారం చేయగలడని, అందుకోసం శివుడికి పార్వతినిచ్చి వివాహం జరిపించమని హిమవంతుణ్ణి అభ్యర్థించడానికి సప్తర్షులను పంపుతారు దేవతలందరూ. అప్పుడు ఆ సందర్భంలో అరుంధతిని కూడ వెంట పెట్టుకుని వెళ్ళమని స్వయంగా శివుడే సప్తర్షులను వేడుకుంటాడు. ఈ సంగతి కాళిదాసు కుమార సంభవంలో చూస్తాం మనం. బహుశా విశ్వనాథ గారిపై దీని ప్రభావం కూడా ఉండి ఉంటుంది.)

అరుంధతి యొక్క అసామాన్యమైన అసాధారణమైన వ్యక్తిత్వం ప్రకటించే ఈ రెండు పద్యాలు అమోఘాలు. శాశ్వత నక్షత్ర స్థానం పొంది, భర్త వశిష్ఠుడి పక్కన మెరిసిపోతూ, కొత్త దంపతుల దాంపత్యం కలకాలం అన్యోన్యంగా ఉండాలని దీవించే ఆ వెలుగు చుక్క అరుంధతి గురించిన పద్యం చూద్దాం-(32. బాలకాండ.)

"పరమ భర్తృవ్రతా పావిత్ర్యపేటిక జనులయాయుమ దాల్మ మినుకుచుక్క
సప్తర్షి మండలస్థానికా దీపిక యతివరూపముగొన్న
యచ్చవెలుగు ఏనస్సపంకఝురీనీర కతకంబు నీలువాండ్రుర తల మెలిపువ్వు
మూర్తిమద్వేద సమూహ తత్త్వశ్రేణి ముగురుతల్లుల మీద మిగులు తెలివి
యంగనాజన్మ చారితార్థ్యాచరణము నవయవంబులు గన్న పుణ్యముల ప్రోవ
రుంధతీదేవి యే మునీంద్రుని గృహంబు వెలుగు, వచ్చె వశిష్ఠుడా వెలుగు
వెలుగు." తలమానికమనదగ్గ పద్యమిది. ప్రతిపదం పరమపదాన్ని తెలిపేటంత పవిత్రం. ఆ "వెలుగు"దెంతటి ప్రభావమో, రాముడి మనసులో ఎంత స్థిరపడిపోయిందో, సీతను ప్రప్రథమంగా చూసిన రాముడికి ఆ మోహంలో ఆ పవిత్ర వెలుగే, అహల్య, కౌసల్యల ముఖాలతో పాటు, దర్శనమిచ్చిందట, "అరుంధతియును అహల్యయును కోసలాత్మజాతయు ....". (297 ధనుస్సు. బాలకాండ)

సీత పట్ల వైరాగ్యభావం పొడచూపుతున్నపుడు సరైన సమయానికి కనిపెట్టి రాముడికి అది కూడదని చెప్పి గృహస్థ ధర్మం గుర్తు చేసిన అరుంధతి: ఎండ కన్నెరుగని సుకుమారి సీతకు తొమ్మిది మూరల నారచీరలు కట్టబెట్టటం చూసి ఆక్రోశం చెందిన అరుంధతి కైకేయి యొక్క ఆ

నిర్ణయాన్ని ప్రతిఘటించడమే కాకుండ, రాముడి అన్యాయమైన అరణ్యవాసాన్ని సీత ఎదుర్కొంటున్న ఈ అసమంజస్యాన్ని చూడలేక, తన కోపాన్ని వ్యక్తపరచి అక్కడ నుండి వెళ్ళి పోతుంది. "తిరిగి రాముడు వచ్చాడు వరకు నేను మీ గడపదొక్కనని "ప్రతిజ్ఞ చేసి మరీ వెళ్ళి పోతుంది . అదీ ఒక స్త్రీకి ఉండవలసిన ధైర్యం. తప్పును తప్పు అని నలుగురిలో నిష్కర్షగా చెప్పగలిగే ధైర్యం. వాల్మీకి రామాయణంలో వశిష్ఠుడు నిర్వహించిన బాధ్యతని , స్త్రీల విషయం కాబట్టి స్త్రీ తోనే నిర్వహింపచేసి , స్త్రీల పట్ల స్త్రీలకే ఇంకొంచెం సరైన అవగాహన ఉండవలసిన అవసరాన్ని గుర్తుచేస్తాడు విశ్వనాథ. అట్లాగే, ఇంకొక సందర్భంలో కూడ, సీతారాములు రావణసంహారానంతరం అయోధ్య చేరుతూ, అరుంధతి ఆశ్రమం దగ్గర ఆగి ఆమెకు నమస్కరిస్తున్న సమయంలో, అరుంధతి యొక్క అతిలోకమైన తపోబలం గురించి చాలా గహనము గంభీరము అయిన అర్థం కలిగిన మాటలు, ఆమెతో సీత మాట్లాడిన మాటలు చూడగలం- సీత సంబోధనలోనే అరుంధతి యొక్క తపశ్శక్తి ఎంత ప్రభావవంతమో ప్రయోజనకరమో మరొకసారి లోకానికి వెల్లడి చేస్తాడు కవి-

"శీలవతీ జగత్పరమ శేఖరితోగ్రతపోనిధానమా!
పాలితవాక్యతం దిరిగి వచ్చితి మమ్మ మహాసురోగ్రజం
బాలనదుల్ తరించి పరిపాలిత భక్తజనా!సనాతనీ!
వ్రాలితి నీ పదాబ్జముల పైని తపోగ్ని ననుం గ్రహింపవే ".

ఆమె తపశ్శక్తికి ఏమాత్రం తగ్గని తపశ్శక్తి సీతది. ఇసుకను అన్నంగా వండిన తపోగ్ని అరుంధతిది. అగ్నినుండి పువ్వులా బయటకు రాగలిగిన తపోగ్ని సీతది. ఇందులో

ఒకరికంటే ఒకరు ఒకాకు ఎక్కువయే కాక.

సీత అగ్నిపరీక్ష విషయం తెలిసిన అరుంధతి సీతను లేవనెత్తుతూ అందించిన ఆశీస్సు చూడండి- "తపోగ్నియు, ఇంధనాగ్నియు లోకాగ్నియునని ఉత్తమ మధ్యమాధమమ్ములు మూడగ్నులధమాగ్ని కధికారి లేడు, నీకు సర్వతో రక్ష యగుగాక!". తనలాగే సీత అగ్నిపునీత. ఇటువంటి ఇద్దరు పవిత్రమూర్తులను మన ముందు నిలిపిన ఘనత విశ్వనాథది. లోకం సురక్షితంగా ఉండాలంటే అరుంధతి , సీత వంటి స్త్రీల సచ్ఛీలత ముఖ్య కారణం . ధరించనవసరంలేకుండా రక్షించే అగ్నికవచం శీలం.

అనసూయ -

అయోధ్య పురవాసుల బెడద తప్పించుకోవడానికి, చిత్రకూటాన్ని వదిలి ఇంకొంచెం గహనమైన అడవిలోకి వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్న

సీతారాములక్ష్మణులు చేరుకున్న మొదటి ఆశ్రమం అత్రి అనసూయలది. ఈ తాపస దంపతులతో సీతారాముల సమావేశం మహా అద్భుతంగా ఆవిష్కరించబడింది. (రామాయణంలో అనసూయ పాత్ర ఎంత గొప్పదో విశ్వనాథ కు ఆ మునిపత్ని పై ఎంత గౌరవమో దాదాపు 200 పైచిలుకు పద్యాలతో ఒక ఖండానికి అనసూయా ఖండం అన్న పేరు పెట్టడంలోనే మనకు అర్థమవుతుంది.) ఎంతో రమణీయంగానూ, కమనీయంగానూ దర్శనమిచ్చే చల్లని వెచ్చని కలపోతలజంట అత్రి అనసూయలది. ఆశ్రమం వాకిట్లోనే సమాధిలో ఉన్న అత్రిమహర్షికి సీతారాముల రాక తెలిసి ఆహ్వానం పలికి, ఆశ్రమం లోపల ఉన్న తన భార్యను తపస్విని! రా!రా! మిగుల బ్రాత చుట్టాలు వచ్చారని పిలిస్తే బయటకు వచ్చిన అనసూయను దర్శనం చేసుకుందాం మనం కూడా,విశ్వనాథ మాటల్లో-

"ఎండి బెరళ్ళు పేడెత్తిన వంకర రావిపుల్లయు బోని రమణకలది
సాయాహ్నకృత హోమసంగతాగ్నేయ శిఖా పింగలిమములె కనులు కలది
సొరిది పండిన మొక్కజొన్న కర్రల తుదన్ పోలు పొత్తుల తుది జుత్తు కలది
మహిత కార్తిక చంద్ర మండలాభిముఖీన తీక్షాంశు కిరణ సందీప్తి కలది "అట .

ఆమెలో ఆగ్నేయ శిఖలజాజ్వల్యం, కార్తీక జ్యోత్స్న యుగపద్ శోభించడం ఆమె అసామాన్యమైన తపస్సు ఫలం. అనసూయ ఫాలభాగాన అలుదుకున్న కుంకుమదొంత ప్రకాశం అంటే అక్కడి ఆశ్రమాల దిగ్వీధులలో సుమంగళీత్వం అలుముకునేట్లు చేయగలంతనట.

"ఫాలమున నిడ్డ కుంకుమ ప్రభలచేత
నాశ్రమాఖిల దిగ్వీధులందునను సు
మంగళీత్వ మర్యాదాభిమంజులత్వ
మలుముకొన్నది ". (140అనసూయ. అయోధ్య.) వాల్మీకి రామాయణంలో అనసూయ వర్ణనను ఆధారం చేసుకునే సాగింది విశ్వనాథ వర్ణన కూడ. వాల్మీకి సాధారణంగా ఇంత వర్ణన చేయడం చాలా అరుదు. (foot notes- శిథిలాం వలితాం వృద్ధాం జరాపాండురమూర్ధజామ్, సతతం వేపమానాంగీం ప్రవాతే కదలీమివ ......".) క్లుప్తత ఇతిహాసం లక్షణం. కావ్యానికి ఆ పరిమితులు లేవు. అందుకే మహర్షి మన్ననలందుకున్న అనసూయ మాతను , మహర్షి హృదయం తెలుసుకున్నవాడు కనక ఆ తపస్వినిని విశ్వనాథ ఇంకా ఎంతో అద్భుతంగా వర్ణించి, ఆ పాత్ర ఉదాత్తత పటిష్టంగా నిలిచేటట్లు చేయగలిగాడు. ఇక్కడ, వాల్మీకి రామాయణంలో మాదిరే ఆమె భర్త అత్రి మహర్షి స్వయంగా తన భార్య తపోనిష్ఠని, ఆ నిష్ఠ సాధించిన మాహాత్మ్యాన్ని సీతారాములకు చెప్తాడు. పది సంవత్సరాలు వర్షాలు లేక లోకం కరువుకాటకాలబారిన పడితే అనసూయ తన పాతివ్రత్యం వలన కందమూలాలను,

గంగనూ సృష్టించిన ఘనతను , పది రాత్రులను ఒక రాత్రిగా చేసిన విషయాన్ని(1) చెప్పి, అటువంటి అనసూయ ఆశీస్సులు పొందమని సీతకు చెప్తాడు. నమ్రతతో నమస్కరించిన సీతకు అనసూయ పాతివ్రత్య మహిమ గురించి చెప్పి తన తపోఫలాన్ని ధారపోస్తానంటుంది . బహుశా సీతకిది అనసూయ పెట్టిన పరీక్ష ఏమో. నా తపస్సు నన్ను చేసుకునే బలం ఆశీస్సుగా ఇమ్మని అడిగి సీత సున్నితంగా ఆ తపస్విని నొప్పించక, ఆమె ప్రేమగా ఇచ్చిన దివ్యాభరణాలు దివ్య వస్త్రాలు మాత్రం తీసుకుంటుంది. (దత్తాత్రేయ చరిత్రలో అనసూయ కథ గుర్తుచేసుకోవడం మనకు ఇక్కడ అవసరం.) అత్రి మహాముని అర్థాంగి అనసూయాదేవి పాతివ్రత్య మహిమ దేవలోకాలలో అసూయకు దారితీయగా త్రిమూర్తులకు సృష్టి స్థితిలయ శక్తినిచ్చే తమ ఇల్లాళ్ళకు కూడా అనసూయకీర్తి దుస్సహంకాగా ఆమెను పరీక్షించదలిచి భిక్షుకుల రూపంలో ఆమె వద్దకు ఆతిథ్యమిమ్మని వస్తారు. దిసమొలతో వడ్డిస్తే తప్ప భిక్ష తీసుకోలేమన్న అతిథులను త్రిమూర్తులుగా తెలుసుకుని, ఇది తన పాతివ్రత్యానికి పరీక్ష అని గుర్తించి ఆ త్రిమూర్తులను పసిపాపలను చేసి పాలిచ్చి లాలించిన పవిత్ర మాతృ ప్రేమ, శక్తియుక్తులు గల తపస్వి అనసూయాదేవి .లోకాలను పాలించవలసిన లోకేశ్వరులు కూడ నడత తప్పినపుడు వారికి తల్లి అయి వారితప్పును సహించి సరిచేసిన సహనశీలి ప్రేమమూర్తి నిప్పులాంటి నడవడి కలిగిన అనసూయ ఒక పక్క, నారాయణుడే తన పతి అని, ఆయనే పరమేశ్వరుడని తెలిసిన , ఆ పరమేశ్వరుడ్ని నడిపే శక్తిని నేనే అని చెప్పగల దేవ మాయ అయిన సీత ఒక వైపు. ఇద్దరినీ సమ ఉజ్జీలుగా నిలిపి ఆ దృశ్యాన్ని పరమ రమణీయం చేసిన విశ్వనాథ కలం అమోఘం . దత్తమాహాత్మ్యం అన్న గ్రంథంలో సుమతి అనసూయల ధర్మ పరాయణత్వాన్ని అందువలన ఆ పతివ్రతా స్త్రీలు సాధించిన ఘనతను ఎత్తిచూపే సందర్భంలో ఆ గ్రంథ రచయిత శ్రీ సూరపరాజు రాధాకృష్ణమూర్తి గారి మాటలతో సంపన్నం చేస్తాను.

"కౌశికుడి భార్య సుమతి, తన భర్తను సూర్యోదయం కాగానే మరణించుగాక అని శపించిన మాండవ్యుడి శాపాన్ని విని, సూర్యుడు ఉదయించుకుండుగాక అన్నది. అంతే ఆ మాటతో సూర్యుడు ఉదయించలేదు . అన్ని కర్మలూ ఆగిపోయాయి. లోకం స్తంభించి పోయింది . దేవతలందరు దిక్కుతోచక అల్లాడుతుంటే బ్రహ్మాది దేవతలందరు అత్రిమహర్షి భార్య అయిన అనసూయ మాత్రమే సుమతి పలుకునుండి కాపాడగలిగినది అని ఆమెను ఆశ్రయిస్తారు. అప్పుడు అనసూయ సుమతికి తన భర్త సూర్యోదయం కాగానే మరణించిన నీ భర్తను బ్రతికించి కుష్టురోగంతో కురూపాన్ని పోగొట్టి సుందరమైన కొత్త దేహాన్ని కూడ ఇస్తానని చెప్తే, సుమతి సంతోషించి సూర్యుని ఉదయించవలసిందిగా కోరింది. పదిరోజుల చీకటి వదిలింది

ప్రపంచానికి. ప్రాణంపోయి నేలపై పడిన కౌశికుణ్ణి బ్రతికిస్తుంది అనసూయ. అతడి కుష్టరోగం కూడ వదలిపోతుంది .

లోకాలన్నీ స్తంభించి అంధకారంలో అయోమయంలో ఉన్న విపద్ధశలో ఆదుకోగల మగాడు మూడులోకాలలో లేనపుడు, విశ్వరంగంపై ముఖ్య పాత్రలు ఇద్దరు స్త్రీలు. ఒక స్త్రీ సూర్యుణ్ణి ఆగిపొమ్మని ఆజ్ఞాపించగలదు. మరొక స్త్రీ మరణించిన మనిషిని మరల బ్రతికించగలదు. అబలను సబల చేసే దుర్బలప్రయత్నాలను అపహసించే సన్నివేశమిది. వ్యక్తి తన సుఖం కోసం స్వేచ్ఛ కోసం జీవించడంలో బలం లేదు. ధర్మం కొరకు జీవించడంలో బలం ఉంది. కాలగమనంలో ధర్మం రూపం మారుతుంది. కాని స్వరూపం మారదు. ధర్మం ఉంటూనే ఉంటుంది. వ్యక్తికి బలమిచ్చేది ధర్మం. " అటువంటి ధర్మమూర్తులైన మునిపత్నులను ప్రతిబింబించిన రామాయణ కల్పవృక్షం నాలుగు కాలాలపాటు నిలిచే ధర్మానికి కరదీపిక.

మన భారతీయ సంస్కృతంలో నే కాకుండ ఈ విలువలు ఇతర సంస్కృతులలో కూడ అంతే విశిష్టత కలిగిన విలువలు అని తెలియచేయడానికై ఒక ఉదాహరణ మచ్చుకకి. The Tempest అన్న నాటకంలో ఈ సంఘటనలు మన సనాతన వివాహ వ్యవస్థ లో ఉన్న పవిత్రతను, భార్యాభర్తల సచ్ఛీలతను ప్రతిబింబించేట్లు ఉంటాయి. ఉదాహరణకి "ఆదిమకామం కాలిబన్ రూపం పొందకుండా ఉండడానికే వివాహ వ్యవస్థ ఏర్పాటయింది. ఈ నాటకంలో షేక్స్ పియర్ యీ వ్యవస్థకు యిచ్చిన ప్రాముఖ్యం ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది. కన్యాత్వ ప్రాముఖ్యము వివాహ పావిత్ర్యము ప్రత్యేకంగా నొక్కి చెబుతున్నాడనిపిస్తుంది. పాశ్చాత్య ప్రపంచంలో వీటికింత ప్రాధాన్యం యిస్తారా అనుకుంటారు కొందరు. " వధూవరుల (ఫెర్డినాండ్ మిరాండా) వినోదం కోసం ప్రోస్పెరో (వధువు తండ్రి మిరాండా) ఒక రూపకం ఏర్పాటు చేస్తాడు. ఈ రూపకంలో వివాహ పావిత్ర్యమే వస్తువు. జూనో (Juno) వధూవరులను ఆశీర్వదిస్తుంది. ఆమె వధువు మానానికి(virginity) అధిదేవత. సిరీస్(Ceres) సౌఖ్యానికి సంపదకు అధిదేవత. వీనస్, ఆమె గుడ్డికొడుకు, Cupid యీ వివాహంలో పాల్గొనరు. వారు అంధకామానికి అధిదేవతలు. ఈ ఇద్దరూ వివాహోత్సవంలో పాల్గొనకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు, సిరీస్ జూనోలు. ఆదిమకామాన్ని నియంత్రించడానికి వివాహమన్న ధర్మాన్ని స్పష్టంగా ప్రతిపాదించాడు షేక్స్ పియర్ యీ నాటకంలో, అంతర్నాటకంలో."

ఉపయుక్త గ్రంథ సూచి:

1.వాల్మీకి. రామాయణం. గీతాప్రెస్, గోరఖ్‌పూర్. 2023

2.విశ్వనాథ సత్యనారాయణ. రామాయణ కల్పవృక్షం.
పావని సేవాసమితి. 2015.

3. సూరపరాజు రాధాకృష్ణ మూర్తి. "అగ్నిమీళే" కవితాసంపుటి. సూరపరాజు రాధాకృష్ణ మూర్తి.Authors Press. Delhi. 2022.

4. షేక్స్పియర్ సాహిత్యలోకం. ఒక ఆలోకం AuthorsPress. Delhi .2018

5. స్వామి వివేకానంద సంపూర్ణ రచనలు.

6. దత్త మాహాత్మ్యం. సూరపరాజు రాధాకృష్ణ మూర్తి. జనని ప్రచురణ. 2010